

2024

SANSKRIT — MINOR

Paper : MN-1

(General Grammar and Metre)

Full Marks : 75

*The figures in the margin indicate full marks.**Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Unit – I

1. अधोलिखितेषु पञ्चानां संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च शब्दरूपं लेखनीयम्। 1×5
 (निम्नलिखित *ये-कोनो पाँचटि* शब्दरूप संस्कृतभाषाय एवं देवनागरी लिपिते लेखो।)
 (क) लता + चतुर्थी - एकवचनम्।
 (ख) साधु + सप्तमी - द्विवचनम्।
 (ग) गुणिन् + तृतीया - बहुवचनम्।
 (घ) युष्मद् + पञ्चमी - बहुवचनम्।
 (ङ) तद् + स्त्रियां चतुर्थी - एकवचनम्।
 (च) फल + पञ्चमी - एकवचनम्।
 (छ) चतुर् + स्त्रियां - षष्ठी।
2. संस्कृतभाषया देवनागरलिप्या च यथेच्छं पञ्च धातुरूपाणि लेखनीयानि। 1×5
 (ये-कोनो पाँचटि धातुरूप संस्कृतभाषाय एवं देवनागरी लिपिते लेखो।)
 (क) √दा + लृट् - उत्तमपुरुष - बहुवचनम्।
 (ख) √सेव् + लट् - मध्यमपुरुष - एकवचनम्।
 (ग) √भू + लङ् - मध्यमपुरुष - एकवचनम्।
 (घ) √कृ + लोट् - (परस्मैपद) उत्तमपुरुष - एकवचनम्।
 (ङ) √श्रु + लङ् - प्रथमपुरुष - बहुवचनम्।
 (च) √दृश् + लट् - प्रथमपुरुष - बहुवचनम्।
 (छ) √क्री + लङ् - प्रथमपुरुष - एकवचनम्।

Please Turn Over

3. अधःप्रदत्तेषु अव्ययेषु यथेच्छं पञ्चभिः सुरगिरा देवनागरलिप्या च वाक्यानि विरच्यानि।
(ये-कोनो पाँचटि अवयवपदेषु द्वारा संस्कृतभाषाय एवं देवनागरी लिपिते वाक्यरचना करो।)

2×5

- (क) सायम्
- (ख) अद्य
- (ग) विना
- (घ) ह्यः
- (ङ) यदा
- (च) अन्तरा
- (छ) अचिरम्

4. अधोरेखाङ्कितेषु पदेषु यथेच्छं पञ्चानां कारकविभक्तिप्रयोगः सकारणं निर्णयः।
(निम्ने रेखाङ्कित पाँचटि पदेषु सकारण कारक-विभक्ति निर्णय करो।)

2×5

- (क) शिशवे रोचते मोदकः।
- (ख) बालकः पुस्तकं पठति।
- (ग) पुत्रेण सह आगतः पिता।
- (घ) स मासं व्याकरणम् अधीतवान्।
- (ङ) कविषु कालिदासः श्रेष्ठः।
- (च) प्रासादात् प्रेक्षते राजा।
- (छ) अग्नये स्वाहा।

5. यथेच्छं पञ्चानां सविग्रहं समासाः निर्णयाः।
(विश्ववाक्यसह ये-कोनो पाँचटि समास निर्णय करो।)

2×5

- (क) यथाशक्ति
- (ख) देशान्तरम्
- (ग) किंसरवा
- (घ) अर्थगौरवम्
- (ङ) मातापितरौ
- (च) पञ्चवटी
- (छ) वीणापाणिः

6. (A) यथेच्छं पञ्चानां सन्धिः कार्यः।

1×5

(ये-कोनो पाँचटि सन्धि करौ।)

(क) दया + अर्णवः

(ख) नील + उत्पलम्

(ग) देव + ऋषिः

(घ) दिक् + अन्तः

(ङ) सत् + धर्मः

(च) धनुः + टङ्कारः

(छ) पुरः + कारः

(B) यथेच्छं पञ्चानां सन्धिविच्छेदः करणीयः।

1×5

(ये-कोनो पाँचटि सन्धिविच्छेद करौ।)

(क) रत्नाकरः

(ख) क्षितीशः

(ग) लघूर्मिः

(घ) गणेशः

(ङ) निष्कामः

(च) विद्वल्लिखति

(छ) पावकः

7. अधःप्रदत्तेषु यथेच्छं पञ्चानां परिनिष्ठितरूपं निरूप्यताम्।

1×5

(निम्ने प्रदत्त ये-कोनो पाँचटि परिणत रूप निर्णय करौ।)

(क) √लम् + तुमुन्

(ख) √पच् + क्त

(ग) श्रद्धा + मतुप्

(घ) √कृ + शानच्

(ङ) वि-√जि + ल्यप्

(च) कुन्ती + ढक्

(छ) पुरु + अण्

Please Turn Over

(1002)

8. अधोलिखितेषु यथामति पञ्चानां व्युत्पत्तिः निरूपणीया।

1×5

(ये-कोनो पाँछटि ब्युत्पत्ति निरूपण करो।)

(क) गत्वा

(ख) दाशरथि

(ग) मति

(घ) कर्तुम्

(ङ) श्रुतवत्

(च) द्रष्टव्य

(छ) ब्राह्मण

9. यथेच्छं पञ्चानां वाक्यानाम् अशुद्धिसंशोधनं कृत्वा पुनः शुद्धवाक्यं लिख्यताम्।

2×5

(ये-कोनो पाँछटि बाक्यो अशुद्धि संशोधन करे पुनराय शुद्ध बाक्य लिखो।)

(क) नृपः विप्रे वस्त्रं ददति।

(ख) यमुनायाः निकषा वयं वसन्ति।

(ग) आत्मां सततं रक्षेत।

(घ) दिवायां किं करोषि भवान्?

(ङ) नरपत्युः मित्रो गच्छति।

(च) अरण्ये अधिवसन्ति साधुवः।

(छ) ते कर्मण तुष्टोऽहम्।

10. अधोलिखितेषु पञ्चानां पदानां विकल्परूपं लेखनीयम्।

1×5

(निम्ने थदछ पाँछटि पदो विकल्परूप लेखो।)

(क) मत्स्यै

(ख) चिनुमः

(ग) अनया

(घ) मम

(ङ) त्वाम्

(च) मह्यम्

(छ) अष्टसु